

Aan leden van de Eerste Kamer
Commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Den Haag, 28 april 2020

Betreft: Wetsvoorstel Verdere activering Participatie Jonggehandicapten en Harmonisatie Wajongregimes (35.213)

Referentie: LCR/EK/20-0039/ER

Geachte mevrouw, mijnheer,

De Landelijke Cliëntenraad (LCR), FNV, VCP, CNV en Ieder(In) hebben de antwoorden van staatssecretaris Van Ark op uw vragen bij het wetsvoorstel Verdere activering Participatie Jonggehandicapten en Harmonisatie Wajongregimes (35.213) geanalyseerd.

Er is waardering voor de inspanningen om tot een verbetering te komen van de complexe wet- en regelgeving voor jonggehandicapten. Zowel de Raad van State, het College van de Rechten van de Mens en maatschappelijke organisaties hebben dit kenbaar gemaakt.

De twijfels die bij u en ons leven concentreren zich op de beantwoording van de vraag: 'wie gaat er binnen de groep jonggehandicapten met de door de regering gehanteerde rekenregels op achteruit? En hoe groot is deze groep'.

In de antwoorden van het Ministerie van SZW van 19 februari en 7 april wordt deze vraag niet beantwoord. De conclusie van het kabinet is: 'Ja sommige groepen gaan er op achteruit en dat vindt het kabinet verdedigbaar, omdat de regeling eenvoudiger moet en werk moet lonen.' Er bestaat verschil van inzicht over het begrip van werk moet lonen.

De staatssecretaris is van mening dat werk loont als je met werken meer kunt verdienen dan je uitkering (het sociaal minimum). De maatschappelijke organisaties vinden dat werk loont als je met werken minimaal het WML kunt verdienen.

Het uitgangspunt van de regering is dat voor mensen die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen, (meer) werken moet lonen. Op basis hiervan zijn voorgestelde regels voor inkomensondersteuning ontwikkeld vanuit de verantwoordelijkheid voor de hele groep, ook Wajongers die aan de kant staan.' P. 7, 18.

De vraag is of volgens het VN-verdrag en het College van de Rechten van de Mens er rechten van een groep mogen worden ingeruild voor, zoals het kabinet stelt: 'Wajongers die aan de kant staan.' Omdat het bij het VN-verdrag voor mensen met een beperking om individuele vrijheidsrechten gaat, zal dit geen houdbare argumentatie zijn.

Wie gaan er op achteruit?

De vraag wie erop achteruit is *wel* eenvoudig te beantwoorden. Het betreft:

- 1 Alle mensen met een urenbeperking waarbij het inkomen bestaat uit deeltijdloon plus Wajonguitkering;
- 2 Jonggehandicapten die gebruik maken van de maatmanwissel;
- 3 Jonggehandicapten die geen gebruik meer kunnen maken van de maatmanwissel.

Waarbij de tweede groep gebruik kan maken van een overgangsregeling. En dus zolang zij blijven werken een garantie inkomen ontvangt.

Het ministerie van SZW is niet in staat aan te geven hoeveel mensen erop achteruitgaan. Het is dan ook verwonderlijk dat ze wel kunnen berekenen wat de kosten zijn als de alternatieve formule wordt toegepast.

Huidige situatie

Door corona wordt helaas duidelijk hoe mager de garantiebepaling in de praktijk is als het economisch slechter gaat of wordt. Mensen verliezen hun baan, denk aan: jonggehandicapten met tijdelijke contracten, nul uren- en min-max contracten, in uitzendbanen en in de proefperiode, etcetera. Om na verlies van werk binnen 12 maanden nieuw werk te vinden is in de huidige situatie voor mensen met een beperking extra moeilijk. Deze komt bovenop de 'reguliere' achterstand die zij ervaren op de arbeidsmarkt! De termijn van 12 maanden is een lege huls als gevolg van de coronacrisis. De groep die erop achteruitgaat als gevolg van de harmonisatie neemt hierdoor enorm toe!

Er is een alternatief waardoor alle jonggehandicapten tenminste WML kunnen verdienen

Maatschappelijke organisaties hebben een alternatieve formule op tafel gelegd voor de Wajongers met arbeidsvermogen (jonggehandicapten die meer dan 20% WML kunnen verdienen) die op de uitgangspunten van de bestaande Wajong regelgeving is gebaseerd. Deze formule maakt het ook voor mensen met een urenbeperking mogelijk om het WML of meer te verdienen. Zoals dat ook is geregeld voor de mensen zonder urenbeperking die met loondispensatie werken. Deze alternatieve formule is door UWV als uitvoerbaar beoordeeld. De staatssecretaris meent dat ook als de alternatieve formule wordt ingevoerd, er jonggehandicapten zijn die erop achteruitgaan. Wij horen graag welke werkenden die meer dan 20% WML verdienen erop achteruitgaan. Bij het doorrekenen zijn wij ze niet tegengekomen. Als de staatssecretaris concreet een voorbeeld kan noemen, dan kan dit probleem eenvoudig met een hardheidsclausule worden opgelost, omdat het slechts enkelingen betreft.

De groep oude Wajong die minder dan 20% WML kan verdienen, heeft geen voordeel aan de nieuwe formule. Deze groep ging er ook in de oorspronkelijke voorstellen van de staatssecretaris op achteruit. De Tweede Kamer heeft hier, mede op verzoek van de maatschappelijke organisaties, voor een reparatie gezorgd (amendement 35213-15).

Het kabinet houdt vast aan haar eigen wetsvoorstel

Uit alle antwoorden op uw vragen wordt één ding duidelijk het kabinet houdt vast aan haar eigen formule. Hierbij wordt onder andere het argument gehanteerd dat bij mensen in de bijstand ook geen compensatie van deeltijdwerk plaatsvindt.

Dat klinkt redelijk, maar als mensen niet meer kunnen werken dan is een uitgangspunt dat meer werken moet lonen onredelijk. Het vergelijken van mensen met een beperking die niet anders dan in deeltijd kunnen werken met mensen die vrijwillig in deeltijd werken, is appels met peren vergelijken.

Bestaat er een extra maatschappelijke verantwoordelijkheid voor hen die van jong af aan een beperking hebben of als kind of scholier/studerende hebben opgelopen?

In de wetstekst wordt het sociaal minimum als basis genomen voor de berekening van het inkomen. Deze norm geldt voor alle burgers die door omstandigheden tijdelijk niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien. In beginsel is deze norm niet geëigend als permanente inkomensvoorziening. Over de periode dat je behoort tot de actieve beroepsbevolking is het uitgangspunt dat er tijdelijk van de sociale zekerheid of het vangnet gebruik wordt gemaakt. In beginsel neem je deel aan de arbeidsmarkt betaal je sociale premies en in geval van pech doe je een beroep op een sociale verzekering en als deze niet toereikend is, het sociaal vangnet. Op de gehele economie zijn de mensen die een beroep doen op het vangnet idealiter een kleine minderheid. De Wajong is een bijzondere regeling, omdat deze is ingesteld voor mensen met een beperking die niet het normale curriculum op de arbeidsmarkt doorlopen. Als gevolg van een aangeboren of opgelopen beperking is deze normale route niet vanzelfsprekend en niet altijd bereikbaar. Voor hen is arbeidsparticipatie minder vanzelfsprekend en minder lonend. Daarom kunnen mensen met een beperking niet net als gezonde werknemers in de dezelfde mate sociale verzekerings- en pensioenrechten opbouwen. Ook hebben mensen met een beperking niet altijd dezelfde levensverwachting. Dit is de reden waarom mensen met een aangeboren beperking een speciaal vangnet nodig hebben, omdat de beperking niet van voorbijgaande aard is. In de aanpassingen in de wet wordt dit in de meeste voorstellen erkend. Echter deze erkenning vinden wij niet terug in de inkomensvoorziening.

Het is nu aan u.

Wij vragen u om in uw overwegingen te betrekken dat een beperking niet van voorbijgaande aard is en dat dit vraagt om een betere inkomensregeling dan thans wordt voorgesteld.

Waarom is een andere inkomensregeling noodzakelijk

De casussen die wij met u hebben besproken en de ervaringsverhalen illustreren dat zelfstandigheid en het realiseren van levenskansen van mensen met een beperking extra variabelen kent. Een goed werkende Wajongregeling met een fatsoenlijk inkomen zorgt er niet alleen voor dat werken loont, maar maakt ook volwaardig participeren in de samenleving mogelijk. Voor jonggehandicapten is het dagelijks leven duur, duurder dan voor gezonde burgers. Dat komt niet alleen door de kosten voor zorg. Woonlasten van een aangepaste woning zijn hoger dan van een gewone woning. Vaak zijn kosten voor energie hoger, maar ook de deelname aan de maatschappij is duurder (vanwege aangepast vervoer, duurdere kaartjes voor theater en concert, enzovoorts) Het is dan ook meer dan redelijk dat hun lagere loon of salaris als gevolg van de beperking door de overheid wordt gecompenseerd, zodat ook jonggehandicapten volwaardig kunnen meedoen.

De keuze die voorligt is:

- Invoeren van de alternatieve formule waardoor er een breed draagvlak is voor de harmonisering en de inkomenspositie van jonggehandicapten in de Wajong structureel verbetert, ook in tijden van (corona) crisis (via gebruikmaken novelle);
- Of de behandeling van het wetsvoorstel opschorten vanwege noodzakelijk grondig onderzoek wie en hoeveel jonggehandicapten er de dupe worden van dit wetsvoorstel. Zonder deze duidelijkheid kan er geen afgewogen beslissing worden genomen. Dat is nu meer dan ooit relevant tegen de achtergrond van de coronacrisis. De vraag die hier voorligt is: is de geharmoniseerde Wajong crisis proof?

Het spreekt voor zich dat onze voorkeur uitgaat naar de eerste optie, omdat de geharmoniseerde Wajong dan over de gehele linie crisis proof is.

Met vriendelijke groet,

Amma Asante
Voorzitter
Landelijke
Cliëntenraad

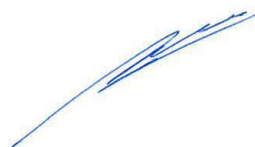
Kitty Jong
Vice Voorzitter
FNV

Semih Eski
Bestuurslid
CNV vakcentrale

Nic van Holstein
Voorzitter
VCP

Illya
Directeur
Ieder(In)

